

Posudek oponenta disertační práce

Název práce: Vybrané etické problémy spojené s léčbou lidí s psychickým onemocněním z pohledu křesťanské etiky

Autor práce: Mgr. Miroslav Škoda

Obor studia: Teologie

Posudek vypracoval: MUDr. ThLic. Jaromír Matějek, Ph.D., Th.D.

Datum: 10. 9. 2020

Autor přináší přitažlivé téma a nadpis práce slibuje obohacení křesťanské etiky. Nebudu zde vypisovat, z kolika kapitol práce sestává a co jejich obsahem. Budu se věnovat tomu, co považuji za klady a za nedostatky předkládané práce.

Přínos práce:

1. V nadpisu práce je specifikováno reflektované téma (léčba lidí s psychickým onemocněním), i kritéria této reflexe (křesťanská etika).
2. Práce je formálně dobře a přehledně zpracována. Poznámkový aparát jako první známka zvládnutí vědeckého řemesla je v podstatě bez chyb.
3. Základní struktura práce, jak se zdá, je příslibem přesvědčivé cesty od vymezeného cíle k výsledkům práce.
Bohužel jen příslibem.

A tím se dostávám k nedostatkům práce.

1. Vymezení cíle práce: „Cílem této práce je poukázat na některé etické problémy spojené s léčbou lidí s psychickým onemocněním.“ (str. 6) Pokud jde o „poukázání na etické problémy“, jde o práci z deskriptivní etiky? Nejde. Práce nepřináší systematické pátrání po etických problémech. To, co je pojmenováno (stigmatizace, diskriminace), jsou obecně známá témata. Nejde o nic nového.
2. Práci zcela chybí metodologická kapitola. Autor sice v Úvodu popisuje průběh své práce, od disertační práce bych však očekával precizní metodologický postup. Za křesťanskou etiku považuje bez dalšího etiku katolickou, přičemž, alespoň podle seznamu literatury, vychází z Jana Pavla II, Františka, Katechismu katolické církve a Kodexu kanonického práva. Celkem jsem napočítal 14 zdrojů, které jsou východisky autorovy reflexe. Výběr textů se mi jeví náhodný, bez hlubšího promyšlení. Rozhodně se nedá mluvit o precizním vymezení kritérií etické reflexe a jejich vysvětlení. Autor v práci zmiňuje jiné etiky, než křesťanskou (etiku lidských práv), ale vůbec nevysvětluje, jaký vztah mají tyto etiky k etice křesťanské, nebo proč je vůbec používá ve své práci, když mu má jít (alespoň podle nadpisu) o etiku křesťanskou. Zásadní lapsus v metodologii se pak musí promítat, a také promítá, do celé práce, a také do jejího vyznění, které zdaleka neodpovídá kvalitě, kterou by doktorská práce měla vykazovat.
3. Dalším problémem práce je vymezení psychických nemocí. Autor má sice pravdu, že tam spadají nemoci s označením „F“ v mezinárodní klasifikaci nemocných. Problém práce je ovšem v tom, že si vybral příliš široké pole. Respektive nevybral a snaží se je v práci tak nějak uchopit všechny.

Bohužel však snaha popsat a vyjádřit se ke všemu kvalitu práce snižuje. I zde se ukazuje významný problém práce, a to její obrovská šíře. Právě ta je viníkem toho, se se kromě běžných klišé a dopředu odhadnutelných názorů, čtenář z práce nic nového a zajímavého nedoví.

Vedle toho se zdá, že autor vůbec nemluví o léčbě psychických nemocí (má tato slova v názvu práce). Popisuje všechny možné běžně známé fenomény spojené s psychickým onemocněním, ale problematice etiky terapie se jako hlavnímu tématu práce nevěnuje.

4. Podkapitola o právních aspektech (2.1.4) je vzhledem k tématu práce zbytečná.

Závěr:

Doktorská práce z etiky má mít přesně specifikovanou metodologii, precizně popsanou a zdůvodněnou kritériologii. Pokud jde o práce z etiky křesťanské (slova autora práce), musejí kritéria ukázat „to křesťanské v nich“. Opakuji, že toto v práci prakticky chybí.

Dále by si měl autor vybrat jen určité typy psychických problémů a těm se v práci detailně věnovat. Takto autor napsal práci, která je velmi široká, a proto také nemůže jít do hloubky. Možná, nevím, by se pak objevily i zajímavé podněty pro katolickou etiku samotnou.

Co nového tato práce přináší?

V Závěru práce autor říká „Zásadní otázka tedy může znít: Do jaké míry duševní porucha omezuje morální rozhodování a tedy i morální odpovědnost pacienta za své jednání?“ Až zde autor vyslovuje jednu ze stěžejních otázek celého tématu.

Tato otázka měla být v úvodu práce a měla být řešena. A možná by se ukázalo, že (třeba i) psychické nemoci jsou výzvou křesťanské, v práci tedy katolické, etice. A věřím, že by ji to prohloubilo a obohatilo. V této práci se to nepodařilo. Příslib z nadpisu zůstal nenaplněn.

Přesto to všechno práci k obhajobě **doporučuji**. A to především proto, aby autor měl možnost se k posudku vyjádřit a komise pak posoudit kvalitu obhajoby.

Jaromír Matějka, v. r.

V Praze, 10. 9. 2020